

belgelik ağaçları

ders BELGELİĞİ belgelik ağaçları kolu çalışmaları sıra: 8 27 Mayıs 2025

"BELGELİK AĞAÇLARI"ni çoğaltacağız... her mezunumuz ve öğrencimiz kendi fidanlarını üreterek, buldukları bölgede "BELGELİK AĞAÇLARI" diyecek ve koruyacak...

Sanat Doğa ve Ekolojik Sanat

Sanat ve Doğa İlişkisi

Geçmişten günümüze sanatın çeşitli türleriyle kendisini ifade eden sanatçılar, mutlaka doğadan ilham almışlardır. Doğa, bizlere sanatçıların ilham alacağı mükemmellikte bir gözlem yelpazesi sunar. "Doğanın sanatçıya sunduğu sınırsız sayıda şekil, form, renk ve bu kavramlar arasında oluşmuş sayısız ilişki örnekleri vardır." Örnekleme gerekirse; resimde kullanılan renklerin, nesnelere izleyicide istediğimiz etkiyi bırakabilmesi için ister vahşi, ister huzur veren doğaya bakalım, bir sanatçı için oldukça ilham vericidir.

Bir ressam için doğa yalnızca gök, deniz, bulutlar ve ağaçlar gibi dış dünyanın jeopolitik yapısı ile sınırlı değildir. İnsana ait yapılar ve eşyalar da doğanın bir parçasıdır. Bu noktada, bizi çevreleyen tüm nesnelere elemanlar doğanın bir parçasıdır denebilir.

Doğanın güzel bir varlık olduğu, bu güzelliğin sanata örnek olduğu ve onu değiştirmenin gereksiz olduğu düşüncesi natüralist anlayışın da temelini oluşturur. Böylece doğa, vazgeçilemeyen bir varlık olarak her zaman insanla birliktedir. Tarih içerisinde natüralist sanattan kavramsal sanata geçilmiş, sanatçı artık salt doğanın biçimlerini değil, aynı zamanda doğada gördüklerinin sonucunda ortaya çıkan duygu ve düşüncelerini de eserlerine yansıtmaya başlamıştır.

Ekolojik Sanata Geçiş

Bacon ve Descartes'ın kurduğu modern felsefe, insanı doğadan ayırmıştı. Böylece doğa, insan uğruna hükmedilecek ve sömürülecek bir nesne olarak görülüyordu. Böyle bir "insanmerkezcilik", doğayı giderek

daha fazla yok ederek, ekolojik sistemde bir krize neden olmuş ve sonuçta insan varlığını tehdit eder hale gelmişti.



1960 öncesi sanatçılar, doğayı eserlerine konu ediyorlardı. 60'lı yıllardan itibaren ise doğa, çevre kirliliğinin neden olduğu sorunlar nedeniyle daha çok ön plana çıkmaya başladı ve bu durum sanatta yeni yaklaşımları da beraberinde getirdi. Çevre meselelerine karşı daha yüksek bir bilinç başlamıştı. Bu değişimle birlikte, sanat çalışmalarının da araç, anlam ve yöntemlerinde değişimler meydana geldi. Sanat, bir yandan ideal doğa kavramını dile getirmekte yetersiz kalırken, doğal çevrenin tahrip edilmesi gibi tehlikeler konusunda ise toplumu bilinçlendirmekte bir rol üstlendi. 1960'ların sonlarından itibaren başlayan çevre bilinci ve çalışmaları "ekolojik sanat" kavramının ortaya çıkmasına neden oldu. Bu kavram, tüm sanat pratiklerini kapsayarak, çevre bilincinin sanat yoluyla oluşturulmasını veya dikkat çekilmesini sağlayan bir alan olmuştu.

"Ekolojik Sanat", "Arazi Sanatı", "Yeryüzü Sanatı", "Çevresel Sanat" gibi üst başlıklar, birçok sanatçı ve eleştirmen tarafından zaman zaman birbirlerinin yerine kullanılırlar. Ekolojik sanat çalışmaları, geleneksel sanat üretimi sınırlarını aşarak yaşayan bir ekosisteme odaklanırlar. Günümüzde yaratıcı bir şekilde ekolojik sorunları çözmeye çalışan, dünya çapında bir sanatçı hareketi bulunmaktadır. Ekolojik sanatın temel vurgusu; restorasyon, geri

dönüşüm, yenilenme ve bölgesel mekana özgü projelerle, kirlenmiş ve hasar görmüş alanların tekrar kazanılması üzerinedir.

Ekolojik sanat, sadece güzel çalışmalar üretmenin ötesinde; izleyiciyi soru sormaya, düşünmeye, insan ve doğa arasındaki etkileşimi değiştirmeye teşvik eder. İzleyicinin doğa ile kişisel ilişkisini düşünmesi, çevresel konular hakkında daha bilinçli olması ve fikirler üretmesine fırsat verir.

Joseph Beuys ve Ekolojik Sanat

Joseph Beuys, çocukluğundan itibaren doğa, botanik ve hayvanlar ile iç içe olmuş ve hayatla doğa arasındaki ilişkileri küçük yaşlarından itibaren sorgulamaya başlamış bir sanatçıdır. Beuys'un insanlar ile doğa arasındaki bağ hakkındaki fikirleri, 1940'larda savaştan sonra eserleriyle tanıştığı filozof Rudolf Steiner'in etkisiyle olgunlaşmıştır.



J. Beuys, "Özgür ve Hansa Şehri Hamburg için tam bir sanat eseri", 1983/84 Altenwerder'de saha ziyareti

Beuys savaş sırasında, Kırım'da ölümden döndüğü bir uçak kazası yaşamış ve sanatçının yaşamında bu olay bir dönüm noktası olmuştur. Bu durum; yapıtlarında, kullandığı

malzemelerde ve düşüncelerinde önemli değişiklikler yaratmıştır. Kaza sonrası nasıl hayata geri dönmüş ve iyileşmişse, savaş sonrası yaralı olan toplumun ancak sanat yoluyla iyileştirilebileceğine ve yaraları sarmanın yolunun sanat, doğa ve iletişimden geçtiğini savunmuştur. Sanatın iyileştirici gücüne inanmıştır. Kendisini, doğanın gizli güçleriyle ilişki halinde olan bir şaman olarak sunduğu sanatsal üretim biçimini geliştirmiş ve kendine atfettiği bu rolle toplumu iyileştirme görevini yapıtları yoluyla üstlenmiştir.

Rudolf Steiner'in "spiritüel gelişim yolu" olarak tanımladığı, Steiner tarafından kurulan; fizik ötesi fenomenleri, doğa bilimlerinin fiziki dünyayı araştırdığı ve tanımladığı bir ezoterik fikir akımı olan "Antropozofi" ile, insanla evren arasında güçlü bir ilişki olduğu fikri Beuys'u çok etkilemiştir. Böylece sanatçı, Steiner'in etkisiyle insan ve diğer canlı varlıklar arasındaki ilişkiler, doğal olgular gibi konular üzerinde kafa yormaya başlamıştır.

Derin ekoloji, insan zihnini ve toplumu da bir ekosistem olarak ele alır. Her sistem birbiriyle ilişkili olduğundan sağlıklı ve dengeli bir ekosistem için sadece çevre değil, akıl ve toplumun da dikkate alınması gerekir.

Beuys, ekolojik krizi fark eden ve derin ekolojik perspektiften hareketle sanatında çözüm bulmaya çalışan öncü sanatçılardan biridir. Sanatında kişisel travmasının bir sonucu olarak iyileşme, yenilenme ve aydınlanma temalarını işlemiştir. Nesnelere ve hayvanlara sembolik anlamlar yükleyerek, performans ve enstalasyonlarında sıkça bu organik malzemeleri kullanmıştır.

Beuys, ekosistem krizinin temel nedeninin, insan aklı ve toplum sorununda yattığını düşünüyordu. Ona göre; sorunun çözümü için insan aklını ve toplumsal yapıyı kapsayan tüm sistemlerin tamamen değişmesi gerekiyordu. Beuys'un kurduğu bazı toplumsal hareketlere yönelik örgütlerin temel amaçlarından biri, insanın iç dünyasını yaratıcılık ve özgürlüğe dayalı olarak değiştirerek, toplumun sosyal ve ekonomik yapısını yeniden düzenlemek ve ideal bir ekolojik sistem yaratmaktır.

Böylelikle 'toplumsal heykel' olarak genişletilmiş sanat anlayışı 'ekolojik heykel'e dönüştü. En başarılı örneklerden biri "7000 meşe ağacı" projesiydi. Bu projede, beş yıl boyunca Kassel genelinde 7000 meşe ağacı dikildi. Ancak, onun için ağaç dikmek sadece sembolik bir eylemdi. Önemli olan, insanların ve ekonomik sistemin zihniyetinin değişmesiydi. Bu nedenle, bu projeyi bir çevre hareketine dönüştürdü.

Son projelerinden biri olan "ekolojik gesamtkunstwerk Hamburg"da, Hamburg'un ciddi kirliliğe sahip Altenwerder bölgesini hedef aldı ve burayı restore etmeye çalıştı. Ayrıca, projesini ekolojik hareket ve araştırma için toplumsal örgütlenmenin geliştirilmesine doğru genişletmeyi amaçladı. Ayrıca, hareketi destekleyebilecek için bir vakıf kurmayı planladı. Her ne kadar kamuoyunun yanlış anlaması nedeniyle, bu projeyi hayata geçirememese de, sanatının derin ekolojik düşünceye dayanan özünü ortaya çıkarmış oldu.

Giuseppe Penone ve Lynn Hull

Sanatçı Giuseppe Penone'nin eserinde, kendi elinin çelik bir dökümü ve ağacın gövdesini kavrayan kolu vardır. Yıllar geçtikçe metalin etrafında kalınlaşan kütle, insanın doğal dünyayı kuşatma çabasından çok, doğanın her zaman bizi kuşatmak için geri döndüğünün sinyalini verir. Organik büyüme ve değişimin yavaş yavaş açığa çıkmaktadır. Penone 1968'de şöyle yazmıştı: 'Ormanın nefes aldığını hissediyorum ve ahşabın yavaş, amansız büyümesini duyuyorum. Nefesimi etrafımdaki yeşil dünyanın nefesiyle eşleştiriyorum, elimin etrafındaki ağacın akışını hissediyorum.'



Giuseppe Penone, "Bu nokta (1968–2003) hariç, Giuseppe Penone, ağaç (*Ailanthus altissima*) ve bronz büyümeye devam edecek" 2008 İtalya, 2008.

Vahşi yaşam için habitatlar oluşturmaya yönelik çalışmalarıyla tanınan Amerikalı sanatçı Lynn Hull'un çalışmalarında ise, estetik kaygının yanı sıra işlevin daha ön planda olduğu gözlenir.

Sanatçı, kendi çalışmalarında "Türler üstü Sanat" adı altında vahşi hayata ilişkin göndermeler yapar. Doğadan aldıklarımıza karşılık, ona bir şeyler vermemiz gerektiğine vurgu yapan çalışmalarında, izleyicileri estetik açıdan da etkiler ve çevresel sorunlara pratik çözümler bulmaya çalışır. Yaratım sürecinde ise, alanın gerektirdiği uzmanlarla işbirliği yaparak projelerini üretir. Daha sonra, belirlediği ekolojik amaçlara ne ölçüde ulaştığını ortaya koyacak verileri araştırır.



Yüzen Adalar, biyolojik çeşitlilik üretmek için terk edilmiş havuzlara ve göllere "Cankurtaran Salları" yerleştirdi. Bitki parçaları suyu temizleyerek bitki kökleri balıklar için fidanlık oluştururken, adadaki yeşil bitkiler ise yuva örtüsü oluştururlar, New York

Kaynaklar

- *AYAYDIN, Abdullah ., (2016). Doğası, Doğanın Sanatı ve Günümüz Sanat Eğitiminde Doğanın Yeri, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/367683>
- *BUÇUKOĞLU, S.M., (2020). İnsan ve Sanat Birlikteliği, International Social Sciences Studies Journal, DOI:10.26449/sss.2297
- *YELDAN, Ö.A., Doğanın Sanat İçinde Biçimleniş, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Seramik Ana Sanat Dalı
- *AYDIN, İ. & ZÜMRÜT, Y., Doğa ve Sanat Ekseninde Farklı Yaklaşımlar, Sanat&Tasarım Dergisi.
- *Yun, H., (2012). Deep ecological aspect in Joseph Beuys' Art, of Western Art History, 2012. No. 37, s. 203-232
- *UYAR, S. M., & AKTUĞ, S., (2021). Giuseppe Penone Eserleri Üzerinden Doğa ve Sanat İlişkisi, International Academic Social Resources Journal

ders
BELGELİĞİ

dB belgelik ağaçları kolu

Hazırlayan:
Yasemin Erdem

KUN
DUZ

facebook.com/belgelik.agaclari
instagram.com/belgelikagaclari